

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Görüşleri

Pre-school Teachers' Opinions About The Attitude of Child Rearing

Arzu ÖZYÜREK¹

Öz: Çocuk gelişiminde, yetişkinlerin çocuk yetiştirme tutumları önemli rol oynamaktadır. Çocuğun okula başlamasıyla eğitim kurumu, ebeveyn ve çocuk ilişkilerine yönelik rehberlik çalışmalarını yürütür. Aile rehberliği ve eğitiminde, eğitimcilerin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin görüşleri etkin rol oynar. Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla kendilerine ulaşılabilen Türkiye genelinde farklı kurumlarda çalışan 64 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği (ÇOYGÖ) A Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde normallik dağılımına göre parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Sonuç olarak; okul öncesi öğretmenlerinin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin görüşlerinin yaş, medeni durum, çocuk sayısı ve mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin demokratik tutuma ilişkin görüşlerinin baskın olduğu, bunu baskıcı ve otoriter tutumun izlediği, aşırı hoşgörülü tutumun son sırada yer aldığı görülmüştür. Öğretmenler için kullanılan ölçeğin güvenirlik katsayısı .92 olarak belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi öğretmenleri, Çocuk yetiştirme tutumları, Tutum.

Abstract: Adult's child rearing attitudes play an important role in child development. After the child starts school, the educational institution carries out guidance on parent and child relationships. In family guidance and education, educators' opinions on child rearing attitudes play an active role. In this study, it was aimed to examine the opinions of preschool teachers on child rearing attitudes. The study group consisted of 64 preschool teachers who can be reached through easily accessible sampling into different institutions in Turkey. A Form of the Parents' Views on Child Rearing Attitudes Scale (CRAS) was used to collect the data. In analyzing the data, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used that parametric tests by looking at the distribution of normality. As a result; It was determined that the opinions of preschool teachers on child rearing attitudes do not differ significantly according to the variables of age, marital status, number of children and years of professional seniority. It has been observed that the pre-school teachers' views on democratic attitude are dominant, followed by an oppressive and authoritarian attitude, and excessively tolerant attitude is in the last place. The reliability coefficient of the scale used for teachers was determined as .92.

Keywords: Preschool teachers, Child rearing attitudes, Attitude.

¹Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0002-3083-7202, a.ozyurek@karabuk.edu.tr
Prof. Dr., Karabük University, Faculty of Health.

Giriş

Çocuk gelişiminde, yetişkinlerin çocuk yetiştirme tutumları önemli rol oynamaktadır. Çocuğun okula başlamasıyla, ebeveynler eğitim kurumlarının ebeveyn ve çocuk ilişkilerini yönlendirmeye yönelik rehberlik çalışmalarına dahil olurlar. Aile eğitimi ve rehberliğinde, eğitimcilerin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin görüşlerinin etkin rol oynayacağı söylenebilir. Eğitimciler, çalışmalarında baskın olan görüşleri doğrultusunda hareket edeceklerdir.

Bireylerin belli bir duruma, nesneye ve olaya karşı tutumları, yaşantı ve deneyimleri sonucunda oluşmaktadır. Tutumlar bireylerin seçimini etkileyen içsel bir durum olduğundan, davranışlar üzerinde yönlendirici bir etkisi vardır (Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003; Senemoğlu, 2004). "Tutumlar", ebeveynlerin rolleri ve sorumlulukları da dahil olmak üzere, ebeveynlik veya çocuk gelişimine bakış açıları, tepkileri veya düşünme şekilleri anlamına gelir. Tutumlar, ortak deneyime dayanan kültürel inançlarla ilgili olabilir ve uygulamalar, bir çocuğun nasıl gelişeceğini şekillendirebilecek çocuk yetiştirme davranışları veya yaklaşımları anlamına gelir. Genel olarak bilgi bilişle ilgilidir, tutumlar motivasyonla ilgilidir ve uygulamalar katılım veya davranış biçimleriyle ilgilidir, ancak üçü de ortak bir kaynaktan çıkabilir. Davranış değiştirme teorisine göre, bir kişinin tutumu genellikle bilgiyi kullanıp kullanmayacağını ve pratiğe dönüştürüp dönüştürmeyeceğini belirler. Kısacası, kişi bilgiye inanmazsa veya bilgiye değer vermezse, ona göre hareket etme olasılığı daha düşüktür. Öğrenilenler, bilgi kaynağı olabilir ve tutumları şekillendirebilir (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2016).

Ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutum ve davranışları, çocuğun yaşamının her döneminde tüm gelişim alanları üzerinde etkili olabilmektedir (Rodriguez, 2003). Skinner, Johnson ve Synder (2005), ebeveynlik stillerini ölçmek için kullanılan ölçekleri incelemişler ve ebeveynliğin sıcaklık, reddedilme, yapı, kaos, özerklik desteği ve zorlama olmak üzere altı boyutu olduğu sonucuna varmışlardır. Çocuk yetiştirme tutumları, çocukların olumlu veya olumsuz davranışlar geliştirmelerinde etkili olur (Attili, Vermigli ve Roazzi, 2011; Durualp ve Aral, 2011). Bu nedenle tutumlar, olumlu ve olumsuz tutumlar olarak ele alınabilir. Baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörülü, aşırı koruyucu, tutarsız, yetkeci ve demokratik tutum şeklinde de sınıflandırılabilir (Özyürek ve Tezel Şahin, 2010) tutumlardan demokratik ve yetkeci tutum, olumlu tutum olarak ele alınmaktadır. Demokratik tutumda, çocuklara saygı gösterilirken denetim ve ihtiyaçlarını karşılama söz konusudur (Kulaksızoğlu, 2011). Çocuğun ayrı bir birey olarak görülüp değer verildiği demokratik ve eşitlikçi tutum, en ideal tutum olarak ele alınır (Serinkan, 2012). Aşırı baskıcı-otoriter tutumda çocuğun gelişimi, kişiliği veya istekleri dikkate

alınmadan konulan kurallara kayıtsız uyması beklenir (Chen, Dong ve Zhou, 1997; Sezer, 2010). Aşırı hoşgörülü tutumda ise çocuğun her türlü isteği yerine getirilirken, aşırı hoşgörü çocukta bencillik nedenidir. Çocuk yetiştirmeye ilişkin tutumlar yaş, öğrenim durumu, sosyo kültürel özellikler, kişilik yapısı, ebeveynlik rolleri, inançlar veya meslek gibi kişisel ve çevresel pek çok faktörden etkilenebilir (Baran ve Yurteri Tiryaki, 2016). Durmuşoğlu Saltalı ve İmir (2018), çalışmalarında, okul öncesi çocukların sosyallik davranışlarının ebeveyn tutumlarıyla ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna göre olumsuz olarak nitelendirilen tutumların, çocuklar üzerinde olumsuz sonuçları daha fazla görüleceği söylenebilir. Öğretmenler de kendi çocuklarına yönelik ebeveynlik rolleri dışında, okulda çocuklarla ilişkilerinde yönelik çeşitli tutumlar sergilemektedirler. Öğretmenlerin çocuklara karşı demokratik tutum, otokritik tutum ve ilgisiz tutum gibi ebeveynlik tutumlarına benzer tutumlar sergiledikleri bildirilmektedir (Sakin, 2007).

Okul öncesi öğretmeni, okul öncesinde eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde en önemli öğedir ve pek çok beklentiyi karşılamak zorunda kalan kişidir. Okul öncesi öğretmenin kendini ve duygularını, görüş ve tutumlarını tanıması, çocuklar ve ailelerle olumlu ilişkiler kurabilmesi gibi pek çok olumlu kişisel özelliğe sahip olması gerekir. Çünkü mesleklerini icra ederken ve ebeveynlere rehberlikleri esnasında onların anne-babalık davranışlarına yön verecek etkinlikleri planlarken, çocuk yetiştirmeye yönelik görüşleri ve tutumları etkili olacaktır. Çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin olarak anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelendiği çalışmalar bulunmaktadır (Tatlı, Selimoğlu ve Bademci, 2012; Özyürek ve Tezel Şahin, 2005; Sezer, 2010; Sümer, Aktürk ve Helvacı, 2010). Fakat alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk yetiştirme tutumlarının belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Öğretmenlerin öğretmenlik tutumları yanında çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin, gerek öğretmeni olduğu çocuklarla etkileşiminde ve gerekse ailelere yönelik çalışmalarının şekillenmesinde etkili olabileceğinden hareketle bu çalışma planlanmıştır. Çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Şu sorulara cevap aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmenlerin çocuk yetiştirmeye yönelik görüşleri yaş, medeni durum, çocuk sayısı ve mesleki kıdem yılına göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin, çocuk yetiştirme tutumlarına yönelik görüşleri nasıldır?

Yöntem

Model

Çalışma, betimsel tarama modelinde tasarlanmış ve var olan durumun ortaya konması amaçlanmıştır. Verilerin incelenmesi açısından nicel bir çalışmadır (Karasar, 2014).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle çevrimiçi olarak erişilebilen Türkiye'nin farklı şehirlerinde görev yapan 64 okul öncesi öğretmenlerinden oluşmuştur. Öğretmenlerin %18,8'i 25 yaş ve daha küçük, %23,4'ü 26-30 yaş, %25'i 31-35 yaş, %14,1'i 36-40 yaş, %18,8'i 41 yaş ve daha büyük yaş grubunda; %7,8'i ön lisans, %76,6'sı lisans ve %15,6'sı yüksek lisans düzeyinde öğrenime sahip; %37,'i 5 yıldan az, %28,1'i 5-10 yıl, %12,5'i 11-15 yıl ve %21,9'u 16 ve üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin %60,9'u evli olup %21,9'unun tek, %29,7'sinin iki ve %3,1'inin üç çocuğu vardır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında okul öncesi öğretmenlerinin yaş, medeni, durum, çocuk sayısı, öğrenim durumu ve kıdem yılının sorgulandığı bilgi formu ile Özyürek (2017) tarafından geliştirilen Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği (ÇOYGÖ) A formundan yararlanılmıştır. Ölçek, okul öncesi çocuğa sahip ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilmiştir. Toplam 40 maddelik ölçek Demokratik Tutum, Baskıcı ve Otoriter Tutum, Aşırı Hoşgörülü Tutum olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Yüksek puan, o alt boyuta ilişkin görüşün baskın olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenleriyle bir uygulama yapıldığından ölçeğin güvenilirliği incelenmiş, ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı Demokratik Tutum alt boyutu için .96, Baskıcı ve Otoriter Tutum alt boyutu için .83, Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyutu için .75 ve ölçeğin tümü için .92 olarak belirlenmiştir. Veriler yorumlanırken, okul öncesi öğretmenlerinin ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri olarak ele alınmıştır. Bu çalışmada, öğretmenler için kullanılan ölçeğin güvenilirlik katsayısı .92 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada öncelikle Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik izin alınmıştır (16/09/2020 tarih ve 2020/11-10 sayılı karar). Ölçme aracı çevrimiçi ortama yüklenmiş, çalışma grubuna çevrimiçi olarak ulaşılmış ve ölçeği doldurmaları istenmiştir. Verilerin normallik dağılımı incelenerek Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H

testlerinin yapılmasının uygun olduğu görülmüştür. Ölçek alt boyutlarına ilişkin puanlama betimsel istatistikle incelenmiştir.

Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin yaş, medeni durum, çocuk sayısı ve kıdem yılına göre analiz sonuçları Tablo 1-4 arasında verilmiştir.

Tablo 1. Yaşa Göre ÇOYGÖ Puanları Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaş	n	\bar{x}	S	H	p
Demokratik Tutum	25 yaş ve altı	12	63,66	4,57	2,855	0,582
	26-30 yaş	15	64,53	4,08		
	31-35 yaş	16	63,25	6,49		
	36-40 yaş	9	66,22	4,05		
	41 yaş ve üstü	12	59,16	19,21		
Baskıcı ve Otoriter Tutum	25 yaş ve altı	12	33,58	7,27	2,616	0,624
	26-30 yaş	15	31,06	6,04		
	31-35 yaş	16	30,81	5,65		
	36-40 yaş	9	34,66	6,04		
	41 yaş ve üstü	12	29,33	10,25		
Aşırı Hoşgörülü Tutum	25 yaş ve altı	12	30,08	4,81	4,100	0,393
	26-30 yaş	15	28,13	5,43		
	31-35 yaş	16	29,75	5,11		
	36-40 yaş	9	27,55	3,71		
	41 yaş ve üstü	12	24,83	9,11		

Tablo 1'e göre, okul öncesi öğretmenlerinin yaşı ile ÇOYGÖ puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p < 0,05$). Buna göre, öğretmenlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin yaşlarına göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 2. Medeni Duruma Göre ÇOYGÖ Puanları Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Medeni Durum	n	\bar{x}	S	z	p
Demokratik Tutum	Bekar	25	63,92	4,60	-0,477	0,633
	Evli	39	62,87	11,55		
Baskıcı ve Otoriter Tutum	Bekar	25	31,92	6,65	-0,021	0,983
	Evli	39	31,48	7,54		
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Bekar	25	29,76	5,23	-1,525	0,127
	Evli	39	27,20	6,38		

Tablo 2'ye göre, okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumu ile ÇOYGÖ puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p < 0,05$). Buna göre, öğretmenlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin medeni durumlarına göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 3. Çocuk Sayısına Göre ÇOYGÖ Puanları Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Çocuk Sayısı	n	\bar{x}	S	H	p
Demokratik Tutum	Yok	29	63,82	4,39	0,729	0,694
	Tek çocuk	14	59,64	18,50		
	İki/üç çocuk	21	64,95	4,20		
Baskıcı ve Otoriter Tutum	Yok	29	32,06	6,57	0,079	0,961
	Tek çocuk	14	30,57	10,51		
	İki/üç çocuk	21	31,80	5,29		
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Yok	29	29,34	5,15	4,274	0,118
	Tek çocuk	14	28,21	9,25		
	İki/üç çocuk	21	26,61	4,22		

Tablo 3'e göre, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sayısı ile ÇOYGÖ puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p < 0,05$). Buna göre, öğretmenlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin çocuk sayılarına göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 4. Kıdem Yılına Göre ÇOYGÖ Puanları Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Kıdem	n	\bar{x}	S	H	p
Demokratik Tutum	5 yıldan az	24	64,16	3,96	0,713	0,870
	5-10 yıl	18	63,66	6,51		
	11-15 yıl	8	63,37	5,78		
	16 yıl ve üzeri	14	61,21	17,97		
Baskıcı ve Otoriter Tutum	5 yıldan az	24	30,83	4,96	2,638	0,451
	5-10 yıl	18	33,88	7,27		
	11-15 yıl	8	30,25	5,47		
	16 yıl ve üzeri	14	31,00	10,47		
Aşırı Hoşgörülü Tutum	5 yıldan az	24	28,54	4,67	3,663	0,300
	5-10 yıl	18	30,33	5,50		
	11-15 yıl	8	27,75	3,91		
	16 yıl ve üzeri	14	25,14	8,60		

Tablo 4'e göre, okul öncesi öğretmenlerinin meslekte çalışma süresi ile ÇOYGÖ puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p < 0,05$). Buna göre, öğretmenlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerinin öğretmenlikte çalışma/kıdem yıllarına göre farklılık göstermediği söylenebilir. Tablo 5'te okul öncesi öğretmenlerin ölçek alt boyut puanları arasında fark olup olmadığına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. ÇOYGÖ Alt Boyut Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistikler

Alt Boyut	N	Min.	Max.	\bar{x}	S
Demokratik Tutum	64	0,00	70,00	63,28	9,42
Baskıcı ve Otoriter Tutum	64	0,00	52,00	31,65	7,16
Aşırı Hoşgörülü Tutum	64	0,00	39,00	28,20	6,05

Tablo 5'e göre, okul öncesi öğretmenlerin ÇOYGÖ Demokratik Tutum alt boyut puan ortalaması $63,28 \pm 9,42$, Baskıcı ve Otoriter Tutum alt boyut puan ortalaması $31,65 \pm 7,16$, Aşırı Hoşgörülü Tutum alt boyut puan ortalaması $28,20 \pm 6,05$ 'tir. Ölçek alt boyutlarından alınacak en yüksek puanlar dikkate alındığında okul öncesi öğretmenlerinin Demokratik Tutum alt boyut puanlarının en üst düzeyde olduğu, Baskıcı ve Otoriter Tutum ile Aşırı Hoşgörülü Tutum alt

boyut puanlarının ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Alınan puanları arttıkça katılımcıların o alt boyuta ilişkin görüşlerinin daha baskın olduğu dikkate alındığında, okul öncesi öğretmenlerinin, anne-babaların daha çok demokratik tutumu benimsemeleri gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Fakat aşırı baskıcı ve aşırı hoşgörülü tutumlara ilişkin olumlu görüşleri de dikkat çekmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin görüşlerinin yaş, medeni durum, çocuk sayısı ve mesleki kıdem yılı açısından anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin, anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin olarak ilk sırada demokratik tutuma ilişkin görüşlerinin baskın olduğu görülmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre, okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı söylenebilir. Çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlar, farklı değişkenlerden etkilenebilmektedir. Fakat her zaman başta anne-babalar olmak üzere yetişkinlerin çocuklara yönelik tutumlarının onların gelişim ve sağlığı üzerindeki etkisi ve önemini korumaya devam edeceği söylenebilir (Daggett vd., 2000). Özellikle anne-babalarla yapılan çalışmalarda çocuk yetiştirme tutumlarının yaş, öğrenim durumu veya meslekleri gibi değişkenlerin etkili ve kısmen etkili olduğunu veya etkili olmadığını gösteren bulgulara rastlanmıştır (Özyürek vd., 2020; Tatlı vd., 2012; Tezel Şahin ve Özyürek, 2008). Fakat bu çalışmada, çocuk yetiştirme tutumları yerine çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşler belirlenmiştir. Çocuk yetiştirmeye ilişkin görüşlerin çocuk yetiştirme davranışlarını da yönlendirdiği düşünüldüğünde, okul öncesi öğretmenlerin çocuklara yönelik olarak genellikle demokratik tutum olmak üzere anne-babaların yeri geldiğinde baskıcı ve otoriter veya aşırı hoşgörülü tutumlar da sergilemelerinin uygun olacağı görüşünde oldukları düşünülebilir. Hangi tutumun benimsenmesi gerektiğine ilişkin bu farklılık tutarsızlık gibi görünse de çocuklarla yaşanan duruma göre anne-babaların esnek davranması gerektiği görüşünde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen veya anne-babalar olarak yetişkin bireylerin çocuk yetiştirmeye yönelik görüşlerinin demokratik, aşırı baskıcı veya aşırı hoşgörülü olup olmadığının kesin bir çizgiyle ayrılmasının mümkün olmadığı söylenebilir. Bireylerin görüşleri kendi kişisel özellikleri, çocuklara ilişkin özellikler, çevresel faktörler gibi pek çok faktörden etkilenebilir. Bunun yanında, kültürel faktörlerin etkisiyle otoriter ve aşırı hoşgörülü tutuma yönelik ifadeleri kabul düzeylerinin arttığı da düşünülebilir. Geleneksel kültürlerin geçerli olduğu ülkemizde çocuk yetiştirme tutumlarında aşırı kontrollü olma söz

konusudur. Bununla birlikte Özyürek ve diğerleri (2020), Türkiye’de yaşayan ebeveynlerin kendilerini yurtdışında yaşayanlardan daha demokratik olarak değerlendirdiklerini saptamışlardır.

İnsanlar görüşlerinin farkında olsa da tutumlarının tam olarak farkında olmayabilirler (Tezbaşaran, 2008). Fakat çocuk yetiştirmeye yönelik görüşler, çocukların bakımından sorumlu kişilerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını etkileyebilir. Çocukların uyumlu ve istedik davranış geliştiren bireyler olarak yetişmelerinde ise demokratik ve yetkici tutumların benimsenmesi tercih edilmelidir. Aşırı baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörülü veya tutarsız tutum gibi tutumlar ise çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir. Okul öncesi yaşlar çocukların yaşamının kritik bir dönemini oluşturduğundan okul öncesi eğitimden yararlanmaları önerilmektedir. Çocukların okul öncesi eğitime başlamasıyla birlikte, anne ve babalar da farklı bir sosyal ve eğitsel ortama dahil olurlar. Okullarda yürütülen aile eğitimi çalışmaları, ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin geliştirilmesini ve anne-babalık konusunda ailelerin yetkilendirilmesini amaçlar. Öğretmenler, okul öncesinde çocukların gelişimlerini, tutumlarını ve davranışlarını etkileyen unsurlardan biridir. Okul öncesi öğretmenleri, aile eğitimi çalışmalarını planlar ve gerektiğinde eğitim faaliyetini gerçekleştirirler. Çoğu durumda ise ebeveynlerin sorunlarının çözümü için başvurdukları rehber görevini görürler. Bu nedenle, öğretmenlerin çocuk yetiştirmeye yönelik görüşleri hem kendi davranışlarını hem de ailelerle yürüteceği rehberlik çalışmalarını yönlendirecektir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, okul öncesi öğretmenlerinin demokratik çocuk yetiştirme tutumlarının daha yüksek olması hem çocuklara yönelik davranışlarında hem de ailelerle çalışmalarında demokratik tutumu benimseyip vurgulayacakları şeklinde yorumlanabilir (Özyürek ve Tezel Şahin, 2008). Bunun yanında, okul öncesi öğretmenlerinin aşırı baskıcı ve aşırı hoşgörülü tutuma ilişkin görüşlerinin de olumlu olduğu söylenebilir. Bu durum ise öğretmenler demokratik tutumu benimsiyor olsalar da yeri geldiğinde otoriter veya hoşgörülü tutumlar sergilemede sakınca görmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin hem çocuklar hem de ailelerin okulu benimsemelerinde ve olumlu izlenim edinmelerindeki rolü büyüktür. Ayrıca diğer öğrenim kademelerine göre, eğitimin öncelikli olduğu kademe olduğundan öğretmenlerin olumlu tutumlarının önemi daha da artmaktadır. Okul öncesi eğitim kademesinde, öğretmen-çocuk ve öğretmen-aile etkileşimi yoğun olduğundan, ayrıca ailelerin okul ve öğretmenle karşılaştığı ilk kademe olduğundan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk yetiştirme tutumlarına yönelik yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Ebeveynlik bilgisi, tutumları ve uygulamaları bir dizi bağlamsal faktör

tarafından da şekillendirilir. Ebeveynlerin kendi deneyimleri ve koşulları, aile, arkadaşlar ve diğer sosyal ağlar gibi başkalarından öğrenilen beklentiler ve kültürel sistemler bu faktörlerden bazılarıdır (Breiner, Ford ve Gadsden, 2016). Bu faktörlerden birinin de okul öncesi öğretmeni olduğu söylenebilir.

Tüm bu nedenlerle, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim çalışmalarında çocuk yetiştirme tutumları ve çocuk üzerindeki etkilerini konu alan içeriklere yer verilmesi önerilebilir. Böylece öğretmenler hem kendi tutumlarını düzenleyebilir hem de aile eğitimlerinde konuyu daha etkili olarak ele alabilirler. Öğretmenlerin görüşleri kendi davranışlarına yansırken ailelere yönelik eğitsel ve danışmanlık hizmetlerine de yansıtacağından, daha geniş örneklem gruplarıyla benzer çalışmalar yürütülerek alana katkı sağlanabilir. Öğretmenlerin görüşleri ve tutumları farklı ölçüm araçlarıyla değerlendirilerek karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Attili, G., Vermigli, P., & Roazzi, A. (2011). Rearing Styles, Parents' Attachment Mental State, and Children's Social Abilities The Link to Peer Acceptance, *Child Development Research*, 267186.
- Baran, G., & Yurteri Tiryaki, A. (2016). Aile yaşam dinamiği (Ss.1-24) *Aile Yaşam Döngüsü* (Ed.: G. Baran) Ankara: Pelikan.
- Breiner, H., Ford, M., & Gadsden, V. L. (Eds.) (2016). Parenting knowledge, attitudes, and practices, *Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0-8*. Washington (DC): National Academies Press (US). Erişim: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK402020/> (30.09.2020).
- Chen, X., Dong, S., & Zhou, H. (1997). Yetkili ve otoriter ebeveynlik uygulamaları ve Çin çocuklarında sosyal ve okul performansı. *Uluslararası Davranış Gelişimi Dergisi*, 21 (4), 855-873.
- Daggett, J., O'Brien, M., Zanolli, K., & Ekiz Peyton, V. (2000). Parents' attitudes about children: Associations with parental life histories and child-rearing quality. *Journal of Family Psychology*, 14, 187-199.
- Durmuşoğlu Saltalı, N., & İmir, H. M. (2018). Parenting styles as a predictor of the preschool children's social behaviors. *Participatory Educational Research (PER)*, 5(2), 18-37.
- Durualp, E., & Aral, N. (2011). Oyum Temelli Sosyal Beceri Eğitimi. Ankara: Vize.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (2003). *Sosyal Psikoloji* (Çev.: Ali Dönmez) Ankara: İmge.
- Karasar N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (27. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi.
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2016). Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0-8. Washington, DC: The National Academies Press.
- Özyürek, A., Aydın, A., Şirin, Ş., Turan, R., & İrken, R. (2020). Okul Öncesi Çocuğa Sahip Türkiye'de ve Yurtdışında Yaşayan Türk Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Karşılaştırılması. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergi*, 12 (45), 215-223.
- Özyürek, A. (2017). Okul Öncesi Çocuğa Sahip Anne-Babalara Yönelik "Çocuk Yetiştirmeye İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği" ve "Anne-Baba Tutum Ölçeği" Geliştirme Çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi-IJECES* 2 (1) 26-38.
- Özyürek, A., & Tezel Şahin, F. (2010). Anne Baba Olmak ve Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları, *Anne Baba Eğitimi* (Ed.:Tülin Güler), ss: 35-52. Ankara: Pegem.
- Özyürek, A., & Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 19-34.
- Rodriguez, M. C. (2003). Parental discipline and abuse potential affects on child depression, anxiety and attributions. *Journal of Marriage and Family*, 65 (Nov.), 809-817.
- Tatlı, S., Selimoğlu, H., & Bademci, D. (2012). Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Annelerin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (3), 101-114.

- Sakin A. (2007). Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışlar Hakkındaki Görüşleri ile Ahlaki Yargı Düzeyleri ve Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. Doktora Tezi. İstanbul: M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim* (10.Baskı). Ankara: Gazi.
- Serinkan, C. (2012). Young people's perception of the evaluation of parent attitudes. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 47 (2012), 1583 – 1587.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 1-19.
- Skinner, E., Johnson, S., & Snyder, T. (2005). Six dimensions of parenting: A motivational model. *Parenting*, 5(2), 175-235.
- Sümer, N., Aktürk, G., & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 42-59.
- Tezbaşaran, A. A. (2008). Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu (e-kitap). Erişim: http://www.academia.edu/1288035/Likent_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Kılavuzu (03.09.2020).
- Tezel Şahin, F., & Özyürek, A. (2008). 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 395-414.